

55. BO Zalau

TEMA 4- Interviu — *Memorie orală*

Am aplicat interviul domnului Ciocian Ioan.

1. Mulți oameni au avut de suferit în timpul regimului comunist. Puteți enumera câțiva dizidenți, precizând ce acțiuni au întreprins pentru a apăra valorile democratice?

„Dizidenții români și-au riscat viața luptând împotriva regimului comunist, care a distrus structurile democratice impunând o dictatură bazată pe partidul unic și ideologia prolet-cultistă ce făcea apologia „omului nou” și a ateismului. Mulți țărani și politicieni au luptat împotriva comunismului în cadrul partidelor PNT și PNL, însă în anul 1947 acestea au fost scoase în afara legii, liderii lor au fost închiși și judecați de înaltă trădare. Aceștia aveau să iasă în anul 1964 din închisoare și să-și continue, cu aceeași înflăcărare, lupta împotriva acestui sistem monstruos. După naționalizarea din 1948, rezistența puternică a „partizanilor” din Muscel, Vrancea, Maramureș, Munții Banatului a cuprins grupări înarmate, care se opuneau Securității prin detașamente de 10-40 de persoane alcătuite din foști ofițeri, legionari, foști membri ai PNL și PNT, intelectuali, preoți, învățători și studenți. Toți acești dezidenți au fost sprijiniți de locuitorii din zonele respective, care le ofereau alimente, îmbrăcăminte și adăpost. Cei ce luptau în munți le cereau românilor să-și păstreze încrederea în istoria democrației și a statului de drept, sperând că vor veni americanii în sprijinul țărilor din Răsăritul Europei. Grupări bine organizate, dotate cu armament din timpul celui de-al Doilea Război Mondial au activat la: Pitești, Brașov, Suceava, Galați, Oradea, Cluj, Timișoara, Craiova, Constanța. Dizidenții de seamă au fost: Frații Arnăutoiu, Blănaru, Bahnă, Blidaru și Gheorghe Arsenescu. Un rol important l-a avut categoria *rezistenților* din exil, care au desfășurat o vie campanie împotriva regimului de ocupație sovietică, cerând revenirea la o societate democratică și independentă. În această acțiune s-au remarcat: fostul prim ministru Nicolae Rădulescu și foștii miniștrii de externe Grigore Gafencu și Constantin Vișoianu. Cărturari precum: Paul Goma, Mihai Botez, Vlad Georgescu, Monica Lovinescu, Mihnea Berindei au criticat aspru regimul comunist impus de Nicolae Ceaușescu în anii ’80 ai secolului trecut la posturile de radio: BBC, „Vocea Americii”, „Europa Liberă”. În ultimele decenii de dictatură ceaușistă, în condițiile încălcării drepturilor și libertăților omului s-a manifestat fenomenul dezidenței intelectuale printre care: Dorina Cornea, Dan Petrescu, Radu Filipescu, Virgil Tănase, Ana Blandiana, Mircea Dinescu, care au criticat cultul personalității, au solicitat respectarea drepturilor omului și reforme democratice. Dezidența românească a contribuit la cunoașterea atrocităților regimului comunist în străinătate și au grăbit căderea sistemului comunist în 1989.

În cadrul acestor dezidenți politici, țin să îi amintesc pe Iuliu Maniu și Corneliu Coposu, personalități sălajene pe care le iubesc și le admir cel mai mult. Au activat în cadrul P.N.Ț. întreprinzând multe activități pentru înlăturarea sistemului totalitar comunist”.

2. Am citit în cărți și am auzit istorisirile multor oameni ce îți amintesc cu groază de vremurile cuministe, deoarece au avut mult de suferit, atât din pricina securiștilor, cât și din cauza turnătorilor. Ați avut de suferit în timpul regimului comunist; din pricina securiștilor sau turnătorilor?

„Da, am avut de suferit în timpul regimului communist, din păcate acest lucru a început la o vârstă fragedă. Într-o dimineață am plecat din satul meu natal Domnin, pe jos, desculț la Zalău,

deoarece doream să învăț la liceu. După două săptămâni am întâmpinat un moment foarte greu - eram orfan, fiu de țăran particular, și din acest motiv am fost dat afară din școală. Tatăl meu a vorbit cu directorul și i-a spus cât de mult îmi doresc să învăț, menționând că adesea caut cărți, atât în satul nostru cât și în cele vecine, pentru a mă bucura de lectura lor. Directorul i-a sugerat să se înscrie la colectiv, însă la noi în sat nu era, deci așa ceva nu se putea. Atunci l-a sfătuit să vorbească la Sfatul Popular ca să fie angajat om de serviciu, însă acest lucru nu a putut fi realizabil din cauza faptului că postul era ocupat. Din păcate am rămas acasă acel an, neavând dreptul să studiez pentru că eram orfan, fiu de țăran particular... Anul următor în martie a venit un ofițer de la liceul militar ca să recruteze copii. Un om din sat i-a propus să vină la noi, spunându-i că își va face pomană dacă ne va ajuta. Când a intrat pe ușă m-a impresionat ținuta sa. Mi-a spus că mă va face ofițer și eram foarte fericit pentru ceea ce auzisem și pentru că nu va mai trebui să port opinci, ci voi purta cizme lustruite la fel ca acesta. Visele mele au fost năruite și de această dată, deoarece după puțin timp am fost dat afară și de acolo din aceeași cauză: tatăl meu era țăran particular, nu era membru de partid. Următorul an preotul i-a spus tatălui meu să mă facă popă, iar acesta a răspuns: *Doamne, părinte, dumneavoastră ați mai auzit ca din om sărac să iasă popă?* Deși la început tata s-a îndoit că voi reuși să studiez și de această dată, am mers la Cluj la seminar. Nimic din ce am avut pe mine nu a fost al meu când am plecat acolo; am primit niște sandale, căci cu opinci îmi era rușine să merg, și niște haine. La seminar, nu aveam bani de taxe, duceam gunoiul școlii din Piața Victoriei până în Piața Mihai Viteazu și mergeam dimineața la fabrica de pâine pentru a aduce pentru toată școala, în schimbul a 2 pâini de 200 g. În timpul regimului totalitar nu se ofereau burse sau ajutoare financiare.

În săptămâna în care a izbucnit revoluția Timișoara, în ziua de miercuri, am fost chemat la Securitate și am fost amenințat și jignit de către securiști. Nu m-au bătut, însă m-au acuzat că la Crăciunul trecut am avut colindători și că aceștia au mers tot colindând de la Catedrală până pe strada Florilor. Astfel mi-au cerut ca anul acesta să nu îi mai primesc, ceea ce nu puteam să fac. Vinerea a apărut în ziar lozinca „Jos Comunismul!”, iar pe la ora 13:00 colonelul a venit la mine și mi-a spus: *Părinte, am primit ordin să dezarmăm Securitatea și mi s-a cerut să merg împreună cu autoritatea morală a Județului.* Astfel am mers împreună la Securitate, iar aceasta fiind înconjurată, oamenii au depus armele.

Eu nu am fost în situația de a fi turnat la Securitate, însă la noi în sat dimineața venea *moșina neagră* și lua oameni care aveau o influență „negativă”, în concepția comuniștilor, asupra comunității. Printre aceștia se aflau oamenii de bază ai satului nostru, precum: notarul, învățătorul, popa și oameni care erau turnați de contrainformatori pentru că se opuneau regimului. Îmi amintesc că părintele a fost bătut și a rămas fără dinți, neavând permisiunea de a se întoarce în satul nostru. Un lucru care m-a marcat a fost istorisirea prietenului meu ziarist Ion Zubașu, care avea diferite publicații la „România Liberă”. L-am întrebat, în cadrul unei întâlniri a PNȚ-ului de ce este atât de incisiv cu nomenclatura. Acesta mi-a răspuns: „*Nici nu-s cum ar trebui să fiu, m-am născut la închisoare.*” Mi-a istorisit că tatăl său a fost prim-curator la biserică și președinte al țăranștilor pe sat. Din cauza acestui lucru a trebuit să fugă și să se adăpostească prin păduri, dar venea din când în când, pe ascuns, acasă. Securiștii i-au chinat mama pentru a-l găsi, însă ea susținea că nu l-a văzut de când a plecat. Având informații de la un turnător, într-o seară securiștii au stat la pândă și după ce au văzut că dânsul s-a întors, au înconjurat casa. Când se crăpa de ziuă tatăl său, împreună cu mama și cei trei copii au ieșit afară. Familia a trecut prin niște clipe groaznice, asistând la ciuruirea tatălui său, fără a putea face nimic. Mama lui a fost dusă la închisoare, unde s-a născut stimabilul.

Oamenii au avut de suferit mult în timpul regimului comunist și trăiau cu spaima continuă că vor fi turnați la Securitate de către contrainformatori, care se aflau peste tot și profitau de funcții, foloase materiale și avantaje de tot felul, dovedindu-se trădători lipsiți de sentimente și demnitate

umană. Și astăzi, zi de zi, se plimbă printre noi foști turnători și foști comuniștii care au comis crime împotriva semenilor lor și care duc dorul aceluia regim despotice”.

3. În timpul regimului comunist politicienii se împărțeau în activiști de partid și opozanți. Care este, în concepția dumneavoastră, diferența dintre un activist de partid și un opozant al regimului?

„Un activist de partid sau un nomenclaturist este o persoană care ocupă o funcție la nivel de partid și pune în practică programul partidului comunist, încălcând principiile și drepturile omului. Era un om fără coloană vertebrală care, dacă trebuia săucidă, ucidea, dacă trebuia să bată, bătea. De regulă activiștii au fost instrumente ale structurilor de partid, care au profitat în timpul regimului comunist de funcții, statut social privilegiat și au luat decizii fără a se gândi la faptul că le fac rău semenilor lor și aduc mari prejudicii țării și poporului român. Un opozant al partidului este un om cu verticalitate și curaj care s-a opus deschis sau „mascat” hotărârilor de partid pe care le instrumentau activiștii la nivel central și local. În România, marea masă de oameni s-a opus în mod „nespectaculos” regimului impus de Gheorghiu Dej și Nicolae Ceaușescu. O tactică „nezgomotoasă” de rezistență colectivă a existat în întreaga perioadă cuprinsă între 1945-1989. O anumită rezistență s-a manifestat chiar și din partea membrilor de partid, care uneori contestau discrepanța tot mai accentuată dintre vorbe și fapte. Este o realitate că, în decembrie 1989, Ceaușescu a decis să abandoneze puterea atunci când a aflat că spre centrul Capitalei se îndreptau muncitorii de pe marile platforme industriale. Datele statistice arată că cei mai mulți membri ai PCR erau muncitori.”

4. Mulți politicieni au decis să lupte împotriva comunismului din străinătate, deoarece, pentru ei, în țară situația era critică. Cunoașteți cazuri de personalități care au acționat în diasporă, împotriva regimului comunist?

„În diasporă au acționat personalități dedicate României și poporului român: Ion Rațiu, Grigore Gafencu, Vlad Georgescu, Mihnea Berindei, Noel Bernard, Emil Cioran, Paul Goma. Aceste repere politice și morale au acționat în diasporă confruntându-se și acolo cu securiști infiltrați printre ei.

În acele timpuri ascultam „Europa Liberă”, deoarece cei menționați mai sus ne spuneau ce se întâmplă defapt în România, noi nu știam. Ascultam la „Europa Liberă” despre Paul Goma, care l-a noi în țară era considerat, de către comuniști, un trădător. Am auzit la acest radio că un securist a fost trimis să-l omoare pe Paul Goma. Securistul avea un stilou în care se afla otravă, care trebuia să i-o administreze acestuia. În cadrul unei mese comune a avut ocazia să își îndeplinească misiunea, însă având rămășițe ale patriotismului în inimă, s-a autodenunțat. A arătat stiloul tuturor și le-a adus la cunoștință scopul pentru care se afla acolo. Fostul securist nu s-a mai întors în țară, ci a rămas în diasporă, unde a luptat alături de celelalte personalități.”

5. Mulți cetățeni nu și-au manifestat părerea despre acest regim totalitar. Ce părere aveți despre termenul „cetățean tăcut”?

„Cetățeanul tăcut este omul cu bun simț care își ascunde mâhnirea sub masca tăcerii, fie de teamă, fie pentru a nu le face rău celor apropiați. Cei mai mulți cetățeni români au refuzat să colaboreze cu nomenclatura de partid și cu securitatea acceptând tacit starea de lucruri dintr-o societate în care partidul-stat deținea discreționar întreaga putere. Într-un climat de teroare, de frică și nesiguranță personală, mulți cetățeni au abordat tactica tăcerii, fie din oportunism, fie din groaza pedepselor ce-i așteptau pe ei și familiile lor, dacă procedau altfel. Majoritatea cetățenilor s-a adaptat la noua situație politică impusă de regimul comunist-totalitar, dar a acumulat o stare de nemulțumire crescândă, care va genera marile acțiuni din decembrie 1989.”